

מאורות הדף היומי

עלון שבועי ללומדי "הדף היומי"

זכרון עולם

האשה
החשובה רודפת
צדקה וחסד
מרת
ורדה שניצר
ע"ה
ב"ר מאיר ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה.

בית המדרש דחסידי סוכטשוב בני-ברק
כולל דחסידי סוכטשוב
כולל "סנה משה"
ע"ש הרה"ח ר' משה יצחק זיסר ז"ל
בית מדרש
למגידי שיעור "דף היומי"
חתם סופר 3 ת.ד. 471 ב"ב טל. 03-5775333

יו"ל ע"י ביהמ"ד למגידי שיעור "דף היומי" בראשות הגר"ד קובלסקי שליט"א וע"י קרן ברכה ומוטי זיסר

מסכת בבא מציעא ע"ח-פ"ד

בס"ד, כ' תמוז תשס"ט

גליון מס' 529

השבוע בגליון

- ◆ מסירת עבדין למשטרה
- ◆ רואה חשבון במחלקת המכס של ארצות הברית
- ◆ חולה שמבקש מקרוביו שיתפללו עליו שימות
- ◆ אריכות ימים בזכות תפילה בבית הכנסת

- ◆ המעסיק יהודי מקיים מצווה
- ◆ כשעשיר וונציאני חמד את רווחיו של המהר"ם פדואה
- ◆ האם חובה לקנות אצל חנווני יהודי יקר?
- ◆ שימוש במעשר כספים לתשלום שכרו של פועל יהודי

דבר העורך

שתי חתונות באולם אחד

פניו של אדון פ. אדמו מזעם ומרוב תדהמה. הוא פסע בנעליו המבריקות אל תוך האולם, כשליבו מחסיר פעימה או שתיים. הכל היה מוכן, בדיוק כפי שהוא תכנן. הכל היה מוכן, אבל לא בשבילו. אך כל נקדים את המאוחר.

תרועות מזל טוב רועמות בישרו לתושבי השכונה שבמשפחה פ. מתרחשת שמחה רבתי. אחת מבנות המשפחה התאסרה במזל טוב עם בן טובים.

אדון פ. קרן מנחת ומאושר. הוא לא התאמץ להסתיר זאת. אחד עשר מילדיו כבר נישאו והקימו בתים לתפארת, והיום הוא יומו הגדול. מפעם לפעם הוא קינה דמעה קלה שהתגנבה לזויות עינו, כאשר נזכר שלא ירחק היום וביתו הגדול יתרוקן לחלוטין. אולם, כך דרכו של עולם, ומשכך, מוטב שהכל הולך כשורה, כמתוכנן.

פעם אחר פעם טפח אדון פ. על כתיפו של החתן הצעיר, בעודו מציג בפני הקרואים הרבים, שהשתאו למראה התקרובת העשירה והאולם המפואר שנבחר על ידי מר פ. כדי לערוך בו את שמחת האירוסין. עם צאתו קיבל כל אחד מן המוזמנים גליל כסף דקיק בוהק למראה, כמזכרת, עליו נחרתו המילים "שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה", ובתוכו נר שיעור אדום, שיועד להדלקת הנרות בימי חג החנוכה שעמדו בפתח.

אולי בחתונה נקבל חנוכיה כמזכרת" התבדח אחד האורחים וחיוכו הרחב של מר פ. העיד על טוב ליבו, ומקצת על תכניתו לערב הנישואין עצמו. **"כאן** אני רוצה את נגני החצוצרות ואת המתופף", החווה מר פ. באצבעו, "ובצד השני", אמר, תוך שהוא סב באחת על רצפת השיש של האולם, "את שאר כלי

◀

דף פג/א השוכר את הפועלים

המעסיק יהודי מקיים מצווה

פרק "השוכר את הפועלים" עוסק ביחסי הגומלין בין פועל למעבידו. לבד מהלכות חשובות אלו, קיימת הלכה בסיסית לגבי שכירת פועלים והעסקתם, והיא, שיש להעדיף שכירת פועל יהודי, כפי שמסופר בגמרא (לעיל ס/ב) על נכרי קשיש אשר שערותיו הלבנות הסגירו את גילו המתקדם, ועקב כך הוא התקשה להתקבל למקום עבודה. לימים צבע הנכרי את שערותיו, ומצוייד במראהו הצעיר והרענן הוא פנה לחפש עבודה. איתרע מזלו והוא ביקש להתקבל לעבודה אצל רבא שחיפש משרת, אך רבא דחה אותו על פי דברי המשנה (אבות פ"א מ"ה) "יהיו עניים בני ביתך", שבה מייעץ התנא לאדם מישראל להעסיק את בני עמו כדי שהם יהנו מנכסיו (רש"י בסוגיינתו ד"ה "ויהיו") [בסופו של דבר התקבל הנכרי ה"צבוע" לעבודה בביתו של רב פפא בר שמואל שלא עמדה בפניו אפשרות להעסיק יהודי, ולאחר זמן מה כאשר הנכרי רחץ במים, התגלתה התרמית]. הרמב"ם (הלכות מתנות עניים, פרק י', הלכה ז') אף מונה כמעלה ראשונה, מבין שמונה מעלות הצדקה, את המעסיק יהודי ועל ידי כך מפרנסו, משום שבאופן זה הוא אינו נזקק לעזרה מהזולת ואינו בוש ונכלם.

גם כאשר יהודי מבקש לעשות עסק או לרכוש חפץ, מוטלת עליו מצווה להעדיף את אחיו היהודים בעשיית עסקים, כפי שדרשו חכמינו ז"ל בתורת כהנים (פרשת בהר, ריש פרשתא ג'), מדברי הפסוק (ויקרא כה/יד) "וכי תמכרו ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך". אזכור נרחב בספרי הפוסקים להלכה זו אנו מוצאים בעקבות דברי רבי משה איסרליש זצ"ל, הידוע בכינויו הרמ"א, אשר נדרש להכנס לעבי הקורה בפרשיה שהסעירה את העולם היהודי.

כשעשיר וונציאני חמד את רווחיו של המהר"ם פדואה: לפני כארבע מאות וחמישים שנה, השקיע יהודי עשיר בשם אלואיזי סכום עתק במטרה להוציא בהידור רב את ספרי הרמב"ם, לאחר הגהתם על ידי מהר"ם פדואה.

עשיר נכרי, מארקו אנטוניו יושיניאן שמו, מאילי הדפוס של וונציה באותה תקופה, חמד את הרווחים הרבים שעמדו לקצור מוציא המהדורה, ולפיכך הזדרז גם הוא והשקיע ממון רב

לעילוי נשמת

הרה"ח ר' **משה יצחק זיסר** ז"ל ב"ר אהרן שרגא ז"ל נלב"ע כ' בתמוז תשנ"ז

ממייסדי ומקימי בית המדרש סוכטשוב בני-ברק **תנצב"ה**

הונצח ע"י המשפחה שיחיו

עילוי נשמת

מרת **נחמה מינדל גרינברג** ע"ה
ב"ר יצחק אריה ושרה רבקה יבדלחט"א
נלב"ע י"ט בתמוז תשס"ו

תנצב"ה

הונצח ע"י בני המשפחה שיחיו

עילוי נשמת

הר"ר **שלמה זבולון בן דוד** ז"ל
ב"ר יעקב צבי ובת שבע ז"ל
נלב"ע כ"ב בתמוז תשנ"ו

תנצב"ה

הונצח ע"י המשפחה שיחיו - ירושלים

עילוי נשמת

הר"ר **חיים הלוי קליין** ז"ל
ב"ר אליעזר ז"ל - אנטוורפן
נלב"ע כ"ד בתמוז תשנ"ז

תנצב"ה

הונצח ע"י בני המשפחה שיחיו

בההדרת ספרי הרמב"ם. תוך זמן קצר יצאה מהדורתו לאור, והוא דרש תמורתה מחיר נמוך מן המחיר שדרשו מהר"ם פדואה ושותפו העשיר.

הרמ"א (שו"ת סימן י) נחלץ לעזרתו של מהר"ם פדואה ושותפו. במנשר שיצא מטעמו הוא קרא לרכוש את מהדורת מהר"ם פדואה בלבד, שהרי התורה מצווה אותנו להעדיף את **עמיתך**. בסיום אגרתו אף הטיל הרמ"א חרם ונידוי חמור על כל הרוכש ספרים במדינה זו ממהדורת מארקו אנוטניו [עיי"ש שגם דן באיסור "יורד לשדה חברו"].

האם חובה לקנות אצל חנווני יהודי יקרן? אלא שכתב בעל ה"חפץ חיים" זצ"ל ("אהבת חסד", פרק ה' ס"ז, בהגהות נתיב חסד, אות י"ב), כי אם המוכר היהודי דורש סכום העולה על המוסכם בשוק, אין חובה לקנות אצלו ואף אם הוא דורש מחיר מקובל, אלא שמוכר נכרי מוזיל בהרבה את המחיר, אין חובה לקנות אצל היהודי [במקרה של ספרי הרמב"ם ההוזלה לא היתה משמעותית].

כמו כן כתב ה"חפץ חיים" כי גם **המוכר** אינו חייב להוזיל את המחיר עבור יהודי המבקש זאת, כאשר באפשרותו למכור את החפץ לנכרי במחיר רגיל.

שימוש במעשר כספים לתשלום שכרו של פועל יהודי: להלכה זו אנו מוצאים תוספת מעניינת בספרו של הגר"מ שטרנבוך שליט"א ("תשובות והנהגות", חלק ב', סימן תע"ז) שכתב, כי יהודי שבפניו עומדת אפשרות לשכור בעל מלאכה נכרי תמורת שכר, **נמוך בהרבה** מן השכר הנדרש על ידי בעל מלאכה יהודי, רשאי לממן מכספי מעשר את הפרש המחירים הגדול שבין בעלי המלאכה, אם בעל המלאכה היהודי הוא עני, שהרי בכך הוא מקיים מצוות צדקה [עיי"ש שהיתר זה מותנה בכך, שהעדפת הפועל היהודי היא כדי לסייע לו בלבד. אולם אם הוא מעדיפו גם משום מומחיותו וכדומה, אינו רשאי לממן את שכרו מכספי מעשר].

דף פג/ב ביציאתו משל בעל הבית

שוחט שביקש משכורת תמורת הליכה

בסוגייתנו מבואר שהליכת הפועל למקום עבודתו נחשבת כחלק מן העבודה, והיא מחושבת כחלק משעות העבודה של הפועל. הגאון רבי יוסף רפאל חזן [סבו של רבי חיים פלאגין] (שו"ת "חקרי לב", חו"מ, חלק ב', סימן ע"ב) מבאר שכוונת הגמרא היא, שכאשר בעל הבית קבע עם הפועל סכום מסויים עבור יום עבודה, השכר כולל גם את זמן ההליכה של הפועל מביתו אל מקום העבודה.

בעל ה"חקרי לב" נדרש לבאר זאת בעקבות ויכוח בין שוחט לבין קהילה מסויימת, שהופנה אליו להכרעה.

מעשה שהיה כך היה.

בני הקהילה שכרו שוחט שגר בעיר אחרת וסיכמו איתו על גובה משכורתו החודשית. עם הגיעו לעירם התגלע ויכוח נוקב בינו לבין פרנסי הקהילה. השוחט טען כי עליהם לשלם לו משכורת החל מהתאריך שבו עזב את עירו והלך לעירם, ואילו הם ביקשו לשלם את שכרו מהרגע שבו דרכה כף רגלו בקהילתם בלבד.

ה"חקרי לב" הצדיק את דברי השוחט, על פי דברי סוגייתנו בה מבואר, שהליכת הפועל נעשית על חשבון זמן העבודה, ולפיכך השוחט שנדד בדרכים שבועות אחדים, ראוי לקבלת שכר גם על זמן הליכתו.

צוואת ירושה בתנאי שהירש יעלה לארץ ישראל: לפני מספר שנים יהודי שהתגורר בארץ נכר שבק חיים לכל חי, והותיר אחריו צוואה שגרמה לתסבוכת הלכתית לגבי ספריה יקרת ערך. בצוואתו כתב האב כי הוא מוריש את ספרייתו העניקת לבנו יקירו, בתנאי שהבן יעלה להתגורר בארץ ישראל, לא יאחר משנתיים לאחר פטירתו; אם לא יעלה הבן לארץ ישראל - תחולק הספרייה בין כל בני המשפחה.

מוות פתאומי: הבן שתלמיד חכם היה, נדבר עם מקורביו שבארץ ישראל, שיאתרו עבורו משרה תורנית, ובד בבד עם המתנתו לתשובתם הסופית בנידון, הוא החל לחסל את עסקיו בחו"ל ואף נסע לארץ ישראל כדי לחפש דיור נאות למשפחתו. למרבה הצער, בעיצומן של ההכנות הקדחתניות חלה הבן ומת. יום למחרת פטירתו הגיעה תשובה חיובית מארץ ישראל לגבי המשרה התורנית.

עם תום ימי האבל התעוררה השאלה למי שייכת הספרייה הגדולה. האם מאחר שסוף סוף הבן לא עלה לארץ ישראל, יש לחלקה בין כל בני המשפחה, או שמא מאחר שהחליט לעלות לארץ ישראל ועשה את ההכנות הדרושות לכך, יש להתייחס אליו כמי שמילא את צוואת אביו והספרייה תינתן לבניו בלבד.

הגנינה". לצידו עמד בעל החברה שנשכרה על ידו לתכנן את האירוע, ורשם כל מילה שיצאה מפיו. **האולם** המפואר נוהל בהצלחה על ידי איש עסקים שהשכיל להעמיד לרשות לקוחותיו את מיטב השרות, והלקוחות הטובים, בהם מר פ. ואחרים, נהו אחריו.

יום רדף יום, וככל שחלפו השבועות נדמה היה, שלא נותר מאומה ליד הדמיון. הכל תוכנן עד הפרט האחרון.

ביום הגדול נסעו בני משפחת פ. אל האולם המפואר, וההתרגשות הלכה וגאתה.

כאשר עמדו בני המשפחה בפתח האולם, עצר רכב הסעות נוסף לידם ופרק מקרבו משפחה נוספת, נרגשת גם היא.

בני המשפחות החליפו מבטים תמהים, ויחד פסעו לעבר פתחו של האולם, כשהפליאה והמבוכה גוברות והולכות.

באולם פנימה עמד מנהל האולם, נכון לקבל את פני בעלי השמחה, ששילמו הון רב כדי לערוך את שמחתם באולמו. ככל שהתקרבו המשפחות למקום עמידתו, הלכו פניו והסמיקו. הבלתי יאומן התרחש. התברר כי לאותו ערב הושכר האולם לשתי משפחות שונות! למשפחתו של אדון פ. ולמשפחה נוספת. שוד ושבר.

שני חתנים, שתי כלות, שני צלמים, שתי תזמורות, אולם אחד. חמתו של אדון פ. בערה בו. ספר ההזמנות נפרש לעיני כל, ולהוותו של מר פ. התברר, כי המשפחה השנייה הזמינה את האולם לפניו, ודאי שמנהל האולם טעה, אך עתה, כאשר יש להכריע מי יזכה לערוך את שמחתו באולם, לה, למשפחה השניה זכות הקדימה.

"הרי את מקודשת לי כדת משה וישראל" נשמע קולו של החתן הנרגש שעמד מתחת לטלית שנפרשה מעליו בחצר שטיבל קטן בקרבת מקום לאולם הגדול והמפואר. הנאספים לא חדלו למלמל ולהגות במקרה המצחיק והעצוב כאחד שאליו נקלעו. לא נותרה כל ברירה אלא לערוך את החתונה בשטיבל קרוב. מנהל האולם עמד בפתח אולמו, אווז בידו שלט גדול עליו נכתב: חתונת משפחת פ. נערכת בבניין הסמוך. "כן, שם, בשטיבל", ענה בלחש לשואלים המופתעים.

דרשן ירושלמי נוהג להשמיע מעשה זה, כדי להמחיש לקהל שומעיו מסר עמוק ונוקב:

"הבה נתבונן קמעא. נכון, שמחתו של מר פ. נמוגה באחת. כמוהו גם שאר הנאספים, שציפו לאירוע מפואר ונאלצו להסתפק במצויות שורכשו במכולת השכונתית ובדג מלוח שנותר לפליטה מן הסעודה שלישית שהתקיימה בשטיבל בשבת האחרונה.

סביר להניח שגם החתן והכלה הרגישו נבוכים מה, ברם, האם שמחתם האמיתית נפגמה? האם הם, שביום זה בונים את ביתם, שמים את ליבם לכל המתרחש סביבם? מסתבר שהמאורעות שסביבם נדחקים לשולי מחשבותיהם. לו רק מעט שכל בקדקדם, יודעים הם, כי כל הסובב אותם הוא שולי, זניח ופעוט, לעומת השמחה הגדולה שלהם ביום כלולותיהם.

הגמרא (עירובין נד/א) מדמה את העולם הזה להילולא. למשתה, כפי שאמר שמואל: "שינא, חטוף וכו' חטוף ואישתי, דעלמא דאזלינן מיניה כהלולא דמי".

הבורא יתברך נתן לנו את הזכות לחיות כדי להגיע למטרה הנכספת. חכם הרואה למרוק, נותן אל ליבו להשתמש בענייני העולם הזה באופן שלא יפסיד את זכותו בשמחה האמיתית, ועליו להתייחס לטרדות העולם הזה כאל דברים שוליים שאינם מפריעים לשמחה הגדולה.

המטרה הסופית, שהיא צבירת זכויות והוספת לימוד תורה בעולם הזה, היא העיקרית, היא שמחתו האמיתית של היהודי, וכל שאר הטרדות והמתרגשות ובאות בעולם הזה, אינן אלא זוטות שבשוליים, דברים בעלי חלוף. מבט זה על החיים, מקל ומעודד לקבוע עיתים לתורה ולהתמיד בקביעות זו, בלא להניח למכשולים כל שהם להפריע בדרך למטרה הקדושה. ועל

ידי קביעת העיתים לתורה, זוכה האדם לקבל את הכוחות להבטיח נכוחה ולהבדיל בין העיקר לטפל.

המעוניין לזכות את הרבים בסיפור מעניין, או בעבודה מרתקת שניתן ללמוד ממנה מוסר השכל, מוזמן לפנות למערכת מאורות הדף היומי, ואנו נפרסם זאת בע"ה בטור זה.
כתובתנו: ת.ד. 3446 בני ברק. פקס: 03-570-67-93
mendelson@meorot.co.il

בברכת התורה, העורך

הגאון רבי אליעזר יהודה ולדנברג זצ"ל (שו"ת "ציץ אליעזר", חלק ו, סימן מ"ב - קונטרס אורחות המשפטים, פרק ח) הכריע, כי יש להעביר את הספרייה ליורשי הבן בלבד. זאת על פי המבואר בתשובתו של "חקרי לב", שהליכת פועל למקום עבודתו נחשבת **חלק מן העבודה**. הרי לנו כי ההכנות הכרוכות בפעולה, נחשבות כחלק מן הפעולה עצמה. לפיכך גם נסיעתו של הבן לארץ ישראל כדי לחפש דיוור נאות לו ולבני משפחתו, נחשבת כתחילת ההשתקעות בארץ ישראל ולפיכך נחשב הבן כמי שקיים את צוואת אביו להשתקע בארץ ישראל.

דף פג/ב ר' אלעזר ב"ר שמעון אשכח

מסירת עבריין למשטרה

הגמרא בסוגייתנו מספרת שרבי אלעזר, בנו של רבי שמעון בר יוחאי, מונה על ידי השלטון כאחראי ללכידת גנבים יהודים, עקב פקחותו הרבה. אולם רבי יהושע בן קרחה העיר לו: "חומץ בן יין, עד מתי אתה מוסר עמו של אלוקינו להריגה". הגמרא מוסיפה (פד/א) שגם רבי ישמעאל ברבי יוסי היה מסגיר גנבים לידי השלטונות, עד שנתבקש על ידי אליהו הנביא לחדול ממעשיו. הריטב"א מבאר, שדעתו של אליהו הנביא לא היתה נוחה מעיסוק זה, משום שהמלכות נהגה לענוש את הגנבים גם אם לא היו עדים שהם ביצעו את הגניבה, דבר המנוגד לדין התורה.

נשאלת, איפוא, השאלה, מה סברו תנאים קדושים אלה שעסקו במלאכה זו? ה"בית יוסף" (ח"מ, סימן שפ"ח, בשם הרשב"א, וכן מבואר בריטב"א) מבאר שמצד הדין אין כל איסור למסור לשלטון אדם שעובר על דיני המלוכה שבאותו מקום, משום שדינא דמלכותא דינא, והרשות ביד המלכות לתקן תקנות שלטוניות (עיין רמב"ם הלכות ממרים, פרק ב', הלכה ד', ה'). אלא שלגודל צדקותם של התנאים היה עליהם להימנע מעיסוק זה.

בימיו של המהר"ם שיק, נקטעו חייו של יהודי באופן טראגי, כאשר רעייתו תיבלה בסם המוות את מאכלו. לא היו עדים לכך שהיא הרוצחת, וגם הוכחות ברורות לא היו בידי מי מהאנשים שמונו לחקור את הרצח, אך הראיות הנסיבתיות הצביעו עליה כאשמה באופן חד משמעי, ובני הקהילה שלחו לשאול את המהר"ם שיק, אם הם רשאים למסרה למשפט בידי השלטון הנכרי, שעלול לגזור עליה עונש מוות.

על פי דברי הראשונים המובאים לעיל, פסק המהר"ם שיק (ח"מ, סימן נ', אחר שדן אם הלכה כדבריהם, עיי"ש) שאין למחות במבקשים להסגירה לידי השלטון הנכרי, משום שלדעת פוסקים רבים ניתן לנהוג כן. ומכל מקום על גדולי ישראל להימנע מן העיסוק בכך משום שסוף סוף היא לא תישפט לפי דיני התורה.

רואה חשבון במחלקת המכס של ארצות הברית: יהודי, רואה חשבון במקצועו, שאל את הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל, אם הוא רשאי לקבל משרה ממשלתית במשרדי המכס. תפקידו היה לבדוק את תקינותם של המסמכים שהוגשו לפניו, ולמעשה, כאשר רואה החשבון הצהיר כי מסמך מסוים אינו תקין, היו צפויים עונשים חמורים לבעליו, עונשים שאינם על פי דין תורה. רואה החשבון ביקש לדעת אם בשל כך עליו להימנע מקבלת משרה זו.

הגר"מ פיינשטיין זצ"ל (שו"ת "אגרות משה", ח"מ, חלק א, סימן צ"ב) השיב לו כי הוא רשאי לקבל משרה זו, מאחר שעיקר תפקידו הוא בדיקת חשבונות ולא לכידת עברינים, וממילא תפקידו אינו מוגדר כאחראי על תפיסת עברינים. בנוסף לכך מצייין הגאון, כי מאחר שאם הוא לא יתמנה למשרה זו ימלא את מקומו אדם אחר, יתכן שכלל אין לדון בנושא, משום שבכל מקרה העברינים יוסגרו לשלטונות המכס.

פנינים

דף פד/א זרעו של יוסף אין העין שולטת בהן.

שני סוגי הצלה מעין הרע

הגמרא מביאה שתי מקורות לכך שזרעו של יוסף ניצול מעין הרע, ואכן, שני עניינים שונים המה, כנגד שני מעשים שעשה. בפרשת ויחי (מט/כב) מביא רש"י כי קיבל שכרו על שכיסה את אמו והסתירה מעיניו של עשו הרשע. בגמרא נאמר גם שלא רצה לזון ממה שאינו שלו לפיכך אין עין הרע שולטת בו. **נראה**, איפוא, שקיבל שכר בשתי בחינות: יש והוא מכוסה מהבריות, ואין עינם שולטת בו, ויש שהוא נגלה אולם אין מקנאים בו. **אכן**, למדנו זאת "וידגו לרוב" - מהדגים שהם מכוסים - ומ"עולי עין" - שהוא נעלה מעין, שאינה שולטת ומזיקה בו, שתי מקורות כנגד שתי הבחינות האמורות ("צרופה אמרתך", ויחי).

דף פד/ב ואסיקו להו רבי אלעזר על שמה

תינוק ושמו "רבי אלעזר"...

במסכת שבת מספרת הגמרא כי רבי נתן יעץ לגבי תינוק מסוים שאחיו מתו מחמת מילה, למולו רק לאחר שיבלע דמו. לפי שהצילו קראו לתינוק על שמו "נתן". **בגמרתנו** נאמר שכשקראו לילדים על שם רבי אלעזר ברבי שמעון, הם נקראו "רבי אלעזר" (וכן מפורש במנורת המאור סימן קפד). **ההבדל** הוא, שילדים אלה נולדו בברכתו של רבי אלעזר, ולפיכך הועילה הברכה גם שיוולדו ילדים כשרים והגונים עד כדי שיקראו רבי (וכן מבואר במנורת המאור שם). ואילו אל רבי נתן התינוקות לפניו רק לאחר שנולדו... ("אמרי שמאי").

לעילוי נשמת

מרת **מלכה שוורץ** ע"ה

ב"ר חיים יהושע עדער ז"ל ולב"ע כ' בתמוז תשל"ב
תנצב"ה

הנוצחה ע"י בנה ידידו הר"ר **טוביה אליעזר שוורץ** ומשפ' שיחזו - בני ברק

הננו להודיע לציבור לומדי הדף היומי כי במסגרת לימוד דיני ריבית בפרק איזהו נשך בסדר הדף היומי יתקיימו אי"ה

שיעורים אקטואליים בנושא ריבית

בהם יובהרו הנושאים:

- ריבית במסחר
- ריבית בהשקעות
- ריבית במשכנתאות
- ריבית בנדל"ן
- ריבית אוברדרפט
- היתר עיסקא

אשדוד

יום שלישי כ"ב תמוז תשס"ט
בשעה 21:00
בביהמ"ד בעלזא - בית דוד שאול
רח' חניניא בן דוסא - רובע ז'

בהשתתפות
הגאון רבי **חיים דוד קובלסקי** שליט"א
ראש ביהמ"ד "מאורות הדף היומי"

הגאון רבי **אריה דביר** שליט"א
מומחה לענייני ריבית וראש מכון "לכלכלה ע"פ ההלכה"

הגאון רבי **פנחס ויגד** שליט"א
מחבר ספר עומק הריבית והיתר עיסקא מחלכתה

נתניה

יום שני כ"א תמוז תשס"ט
בשעה 21:00
בביהמ"ד המרכזי קרית צאנז

בהשתתפות
הגאון רבי **חיים דוד קובלסקי** שליט"א
ראש ביהמ"ד "מאורות הדף היומי"

הגאון רבי **יעקב אברהם כהן** שליט"א
דומ"ץ קרית צאנז וביהמ"ד שעי' הגר"ג קרלין שליט"א

הגאון רבי **מורדכי ברנט** שליט"א
דומ"ץ קרית צאנז וביהמ"ד שעי' הגרמ"ש קרלין שליט"א

רחובות

יום שלישי ט"ו תמוז תשס"ט
בשעה 21:00
בכולל אברכים ע"ש הרב בר שאול
רח' מרים מזרחי 8

בהשתתפות
הגאון רבי **חיים דוד קובלסקי** שליט"א
ראש ביהמ"ד "מאורות הדף היומי"

הגאון רבי **אליהו הכהן מונק** שליט"א
ראש כולל חניכי הישיבות

הגאון רבי **אריה דביר** שליט"א
מומחה לענייני ריבית וראש מכון "לכלכלה ע"פ ההלכה"

דף פד/א בעו רבנן רחמי עליה ונח נפשיה

חולה שמבקש מקרוביו שיתפללו עליו שימות

בסוגייתנו מסופר שכאשר נפטר ריש לקיש, תלמידו וחבירו של רבי יוחנן, נעקרה דעתו של רבי יוחנן מרוב צער, עד שהתהלך בחוצות, קרע את בגדיו וקונן: "היכן אתה ריש לקיש", ולבסוף החכמים ביקשו עליו רחמים והוא נפטר.

הגאון רבי אליעזר יהודה ולנדברג זצ"ל, פורש יריעה רחבה בספרו (שו"ת "ציץ אליעזר", חלק ה' - רמת רחל, פרק ה'), על אודות הנידון האם מותר להענות לבקשתו של חולה אנוש שהרופאים התייאשו מלמצוא לו מזון, המבקש שיתפללו עליו שתצא נפשו. בדבריו הוא מציין, כי מלבד הר"ן (נדרים מא/א), המתיר להתפלל על חולה שכזה שימות, לא הובאו דברים ברוח זו בראשונים ובפוסקי ההלכה המאוחרים יותר, ואף במקרה חריג ביותר, כאשר אשה שהיתה מעונה בייסורים קשים שנים ארוכות התחננה לפני בני משפחתה שיתפללו עליה שתמות, והם ביקשו לדעת אם הם רשאים לעשות כן, השיב הגאון רבי חיים פלאגי זצ"ל ("חקקי לב", סימן נ), כי אף שיתכן שבמקרה נדיר זה אפשר להתיר להתפלל עליה, אך וודאי שבני משפחתה לא יעשו כן, משום שיש חשש שמא יתגבד החשד ללבו של מאן-דהוא שהם עושים כן כדי לגאול את עצמם מן הטרחה ומן המאמץ הכביר שכרוכים בטיפול בה ובמחלותיה.

ברם, לכאורה מסוגייתנו, בה מסופר על רבי יוחנן ש"בעו רבנן רחמי עליה ונח נפשיה" [חכמים ביקשו עליו רחמים והוא נפטר], מוכח שמותר להתפלל על חולה שימות. אך בעל "ציץ אליעזר" כותב שאין להוכיח כן מסוגייתנו, משום שניתן לבאר את דברי הגמרא, שחכמים התפללו על רבי יוחנן שיחיה ולמגינת ליבם הוא נפטר לבסוף.

אריכות ימים בזכות תפילה בבית הכנסת: מעניין לציין חליפת מכתבים בנושא זה בין הגאון רבי יצחק ווייס זצ"ל לבין הגאון רבי אליעזר יהודה ולנדברג זצ"ל (שם, חלק י"ט, סימן י). הגר"י ווייס זצ"ל העלה במכתבו את המסופר בילקוט שמעוני (פרשת עקב, אות תתע"א) על ישישה שקצה בחייה ובאה לפני רבי יוסי בן חלפתא שיעץ לה שתדיר את רגליה מבית הכנסת שבו נהגה להתפלל תמידים כסידרם, ומבוקשה יבוא במהרה. לכאורה, ממעשה זה ניתן ללמוד, שיש מקרים מסויימים שבהם ניתן לפעול בדרכים רוחניות לסיום החיים עלי אדמות.

אולם בעל ה"ציץ אליעזר" השיב לו, כי יש לחלק בין שני המקרים. שכן, רבי יוסי בן חלפתא לא יעץ לאשה זו שתפעל באופן חיובי לקיצור ימיה, אלא שתמנע מן התפילה בציבור וכך לא תיזקף לזכותה סגולה זו להאריך את ימיה, או אז היא תמות מוות טבעי ככל האדם. אולם תפילה על חולה שימות היא עשיית פעולה שעיקרה הוא בקשת מיתה עבור החולה ואין להתיר זאת.

כמו כן, מהמסופר במדרש על העיר לוז (מדרש אליהו זוטא פ' ט"ז) שנתברכה בכך שמלאך המוות לא שלט בה, וישישה מתו רק לאחר שיצאו את שער העיר, אין להביא ראיה, משום שגם באופן זה הוסרה מהם הסגולה שמנעה את מיתתם, אך הם לא פעלו פעולה שיש בה כדי להמית (שם, חלק י"ח, סימן מ"ח).

לעילוי נשמת

הר"ר **אבנר רייכמן** ז"ל
ב"ר אברהם שלמה ז"ל
נלב"ע י"ט בתמוז תשנ"ח

תנצב"ה

הונצח ע"י חתנו ובתו
הר"ר אשר ושושנה אורנשטיין שיחיו

לעילוי נשמת

הרה"ח ר' **חיים אריה הנדלר** ז"ל
ב"ר משה יוסף ז"ל נלב"ע כ' בתמוז תשכ"ו

תנצב"ה

הונצח ע"י ידידו הר"ר אברהם הנדלר
ומשפ' שיחיו - גבעת שמואל

לעילוי נשמת

מרת **דבורה וידנסקי** ע"ה
ב"ר אברהם וסרצוג ז"ל
נלב"ע כ"ג בתמוז תש"ס

תנצב"ה

הונצחה ע"י בני המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

מרת **חנה שרה גלדצהלר** ע"ה
ב"ר נפתלי שמואל ז"ל נלב"ע כ"ג בתמוז תשכ"ז

תנצב"ה

הונצחה ע"י בנה ידידו
ר' לוסיאן גלדצהלר ומשפ' שיחיו

לעילוי נשמת

הר"ר **נפתלי מאיר לין** ז"ל
ב"ר יוסף חיים הלוי ז"ל
נלב"ע כ' בתמוז תשס"א

תנצב"ה

בשורה טובה ללומדי הדף היומי

כעת ותכולו ליישם הלכה למעשה
את אשר למדתם בפרק איזהו נשך
בעזרת החיבור החשוב

"היתר עיסקא כהלכתו- ברית פנחס"

להשיג בחנויות הספרים המובחרות
ובטל: 057-3150097

העלון יוצא לאור ע"י

מאורות הדף היומי

משרד ראשי: רח' ווגמן 1 (פינת חתם סופר 5)
Wagman street 1
ת.ד. 471 בני-ברק P. O. B. 471 Bnei-Brak ISRAEL
טל: 03-5775333 tel: +972-3-5775333
פקס: 03-7601020 Fax: +972-3-7601020
אימייל: meorot@meorot.co.il E-mail:

לתרומות והנצחות טל: 03-5775307
מוקד ההזמנות 1-700-500-151

כי נר מצוה ותורה אור

הקדם והנצח

את נשמת יקירך ז"ל

שיום הזיכרון שלהם הל בחודשים:

אלול - תשרי - חשוון - כסלו טבת - שבט

נותרו תאריכים ספורים פנויים כדלהלן:

אלול: י"ח, כ"א

תשרי: ב', ד', י"ג, י"ד, ט"ו, י"ז, י"ח, כ"ג, כ"ה, כ"ט, ל'.

כסלו: א', ב', ג', ד', ו', ט', ט"ו, י"ח, י"ט, כ', כ"א, כ"ב, כ"ה, כ"ח.

טבת: ד', כ"ג, כ"ה, כ"ט.

שבט: ג', ד', ו', ט', י', י"ט, כ', כ"ה, כ"ז, כ"ח, כ"ה, כ"ט.

**בגמרא המיוחדת
"מהדורת נר תמיד"**

בהוצאת מאורות הדף היומי
מסכת בבא בתרא

עשרות אלפי גמרות מודפסות ונלמדות
לעילוי הנשמה המונצחת בעמוד הגמרא

לפרטים והרשמה: (שי) טל. 03-5775307/329 פקס. 03-7601020